

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ

Истраживање здравља становништва (EHIS)

30.12.2020.

ИСТРАЖИВАЊЕ ЗДРАВЉА СТАНОВНИШТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, 2019.

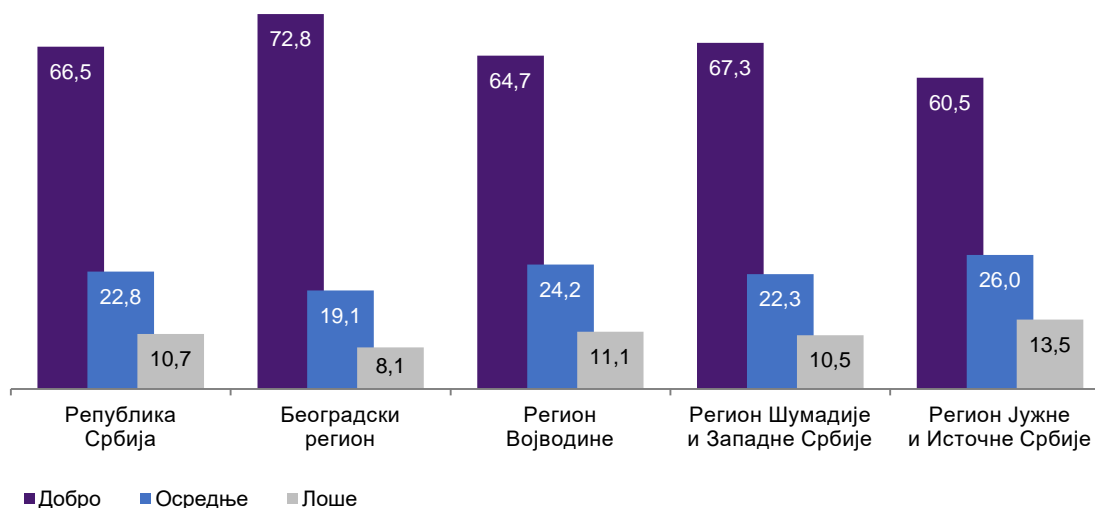
– Претходни подаци –

Републички завод за статистику Србије, у сарадњи са Институтом за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ и Министарством здравља Републике Србије, спровео је национално Истраживање здравља становништва у 2019. години (у даљем тексту: Истраживање). Истраживање је спроведено према методологији Европске анкете о здрављу (*European Health Interview Survey – EHIS*), што ће омогућити упоредивост показатеља здравља становништва Србије¹⁾ са показатељима у земљама Европске уније. Подаци су добијени анкетањем 14.643 испитаника (13.178 старости 15 и више година и 1.465 деце узраста 5–14 година) у 5.114 домаћинстава. У овом саопштењу приказани су претходни резултати Истраживања, а коначни ће бити објављени у априлу 2021. године.

Здравствено стање становништва

У Републици Србији је 2019. године две трећине становништва сматрало да је доброг здравља (знатно више у Београдском региону – 72,8%, и у популацији радно активног становништва – 76,6%), док је сваки десети становник оценио своје здравље као лоше (знатно више у популацији старости 65 и више година – 27,4%, и у Региону Јужне и Источне Србије – 13,5%). Мушкарци су имали позитивнију слику о свом здрављу у односу на жене: 71,3% мушкараца оценило је своје здравствено стање као добро, а то је учинило 62,1% жена.

Граф. 1. Самопроцена здравља становништва старости 15 и више година по регионима (%)

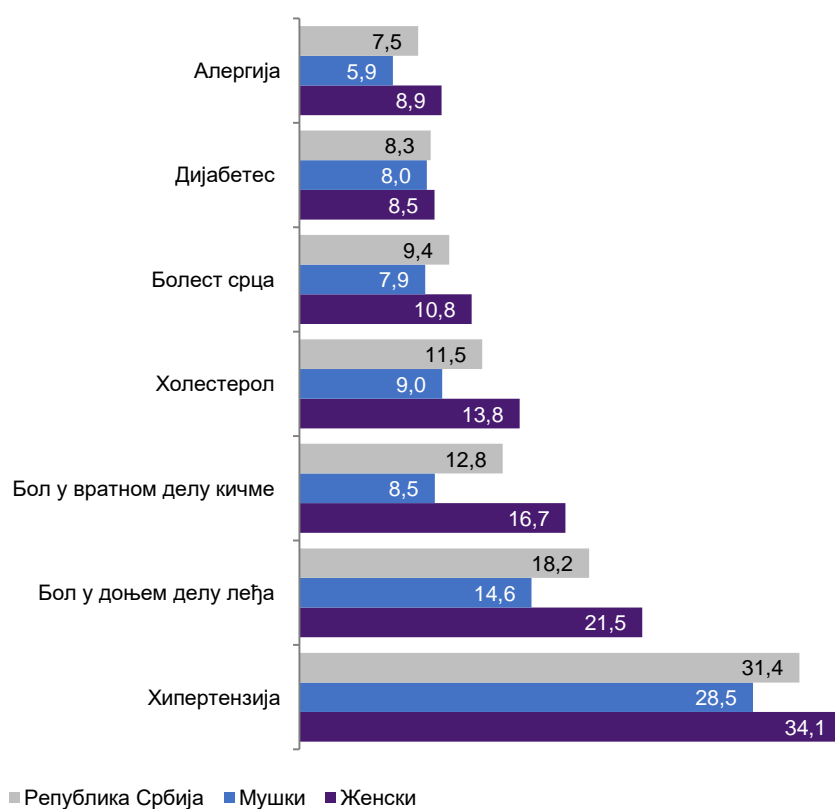

¹⁾ Без података за АП Косово и Метохија.

О постојању неке дуготрајне болести или здравственог проблема известило је 43,6% становништва Србије, док је 20,3% изјавило да је у последњих шест месеци било због тога ограничено у обављању свакодневних активности.

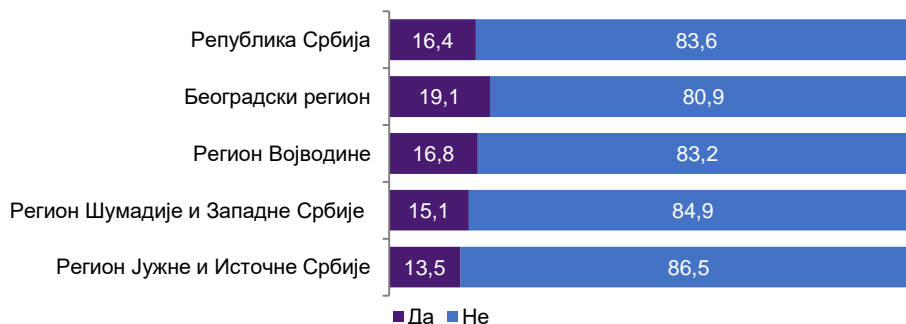
Пет најучесталијих болести или стања у години која је претходила Истраживању, према изјавама одраслог становништва (старости 20 и више година), били су: висок крвни притисак (31,4%), бол у доњем делу леђа (18,2%), бол у вратном делу кичме (12,8%), повишен холестерол (11,5%) и коронарна болест или ангина пекторис (9,4%). Следе шећерна болест (8,3%) и алергије (7,5%). Знатно већа учесталост наведених хроничних болести и стања забележена је код жена, осим код оболевања од шећерне болести.

Граф. 2. Учесталост обољења или стања становништва старости 20 или више година према полу (%)

Због личних здравствених проблема са посла је одсуствовало свако шесто запослено лице (16,4%), а просечно одсуствовање са посла је износило 37 дана. Знатно чешће су са посла због здравствених проблема одсуствовале жене (19,6%) и становници Београдског региона (19,1%).

Граф. 3. Запослена лица која су одсуствовала са посла због здравствених проблема по регионима (%)

Коришћење здравствене заштите

Изабраног лекара опште медицине или педијатра у државној здравственој установи имало је 90,6% становника, док 5,6% наводи да има изабраног лекара у приватној пракси. Забрињава податак да сваки осми становник (11,8%) у Региону Јужне и Источне Србије наводи да нема изабраног лекара у државној здравственој установи. Нешто мање од две трећине становништва (64,9%) посетило је лекара опште медицине или педијатра у години која је претходила Истраживању, док је 41,3% посетило лекара специјалисту.

У 2019. години, мање од трећине становника (28,5%) имало је изабраног стоматолога. Шест пута више њих радије је изабрало стоматолога у приватној пракси (86,2%) него у државној здравственој установи (13,8%). Тек сваки трећи становник Србије (39,4%) посетио је изабраног стоматолога у години која је претходила Истраживању.

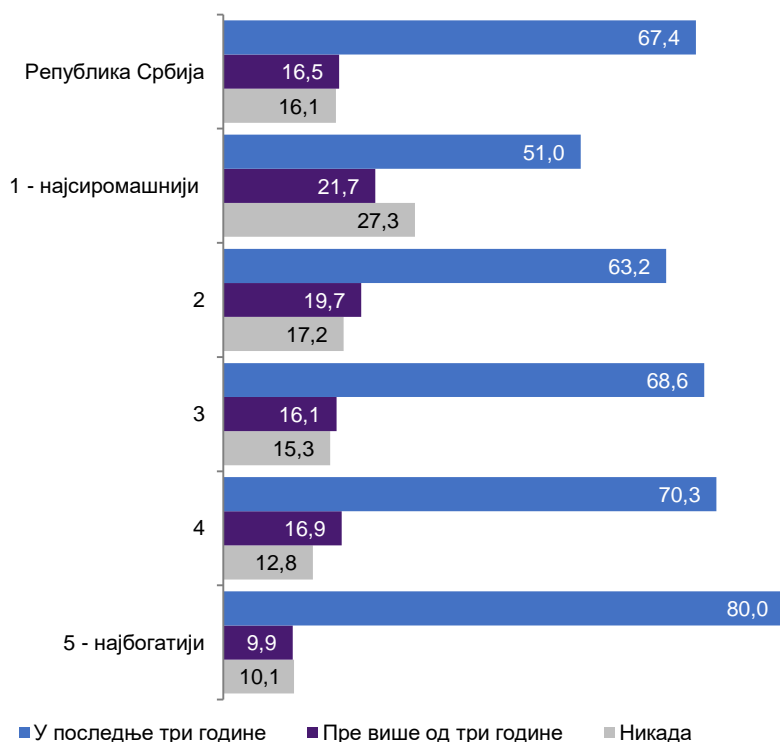
Према резултатима Истраживања, свака трећа жена (34,6%) изјавила је да је у току живота обавила мамографски преглед дојки. У циљној популацији за рано откривање рака дојке (50–69 година) мамографски преглед у последње две године урадило је 30,1% жена. Посматрано по регионима, највећи обухват жена овим прегледом забележен је у Региону Војводине (35,5%).

Граф. 4. Жене старости 50–69 година код којих је урађена мамографија по регионима (%)

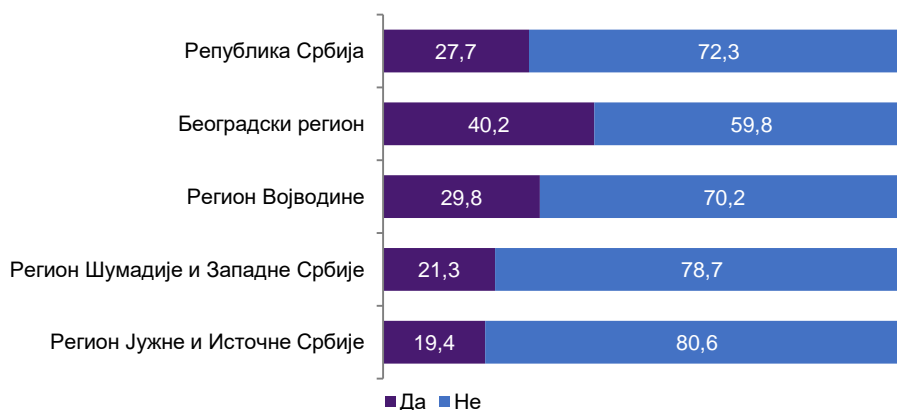
Превентивни преглед за рано откривање карцинома грлића материце (Папаниколау тест) у последње три године које су претходиле Истраживању обавило је нешто мање од две трећине (67,4%) жена у Србији животног доба од 25 до 64 године (циљна популација за рано откривање рака грлића материце). Највећи проценат жена које су обавиле превентивни преглед забележен је у категорији оних које су према квинтилима благостања домаћинства најбољег материјалног стања (80,0%).

Граф. 5. Жене старости 25–64 године код којих је урађен Папаниколау тест према квинтилима благостања домаћинства (%)

Услуге приватне праксе ради дијагностике и/или лечења у години која је претходила Истраживању користило је 27,7% становништва Србије. Највећи проценат становништва које је користило поменуте услуге у приватној пракси забележен је у Београдском региону (40,2%).

Граф. 6. Становништво које је користило услуге приватне праксе ради дијагностике и/или лечења по регионима (%)

Детерминанте здравља

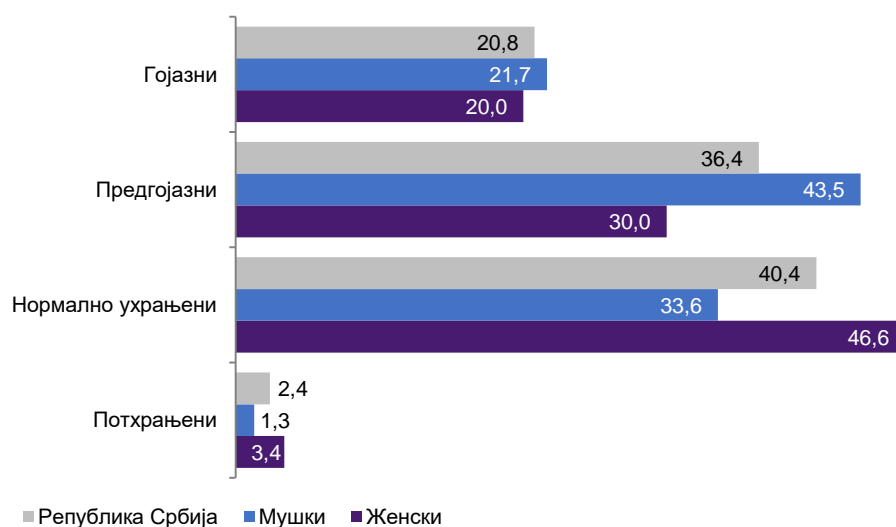
Истраживање је показало да је распрострањеност навике пушења (свакодневно или повремено) у популацији старости 15 и више година износила 31,9% у 2019. години. Свакодневно је пушио сваки четврти становник Србије (27,1%). Као и до сада, већи проценат пушача је забележен код мушкараца (33,9%) него код жена (30%). У популацији младих старости 15–19 година сваки седми (14,4%) изјавио је да конзумира неки од дуванских производа.

Ухрањеност

Индекс телесне масе – ИТМ (Body Mass Index – BMI)

На основу измерене вредности индекса телесне масе, у Србији је 2019. године било 40,4% нормално ухрањеног становништва, док је нешто више од половине (57,2%) било прекомерно ухрањено, односно предгојазно (36,4%) и гојазно (20,8%).

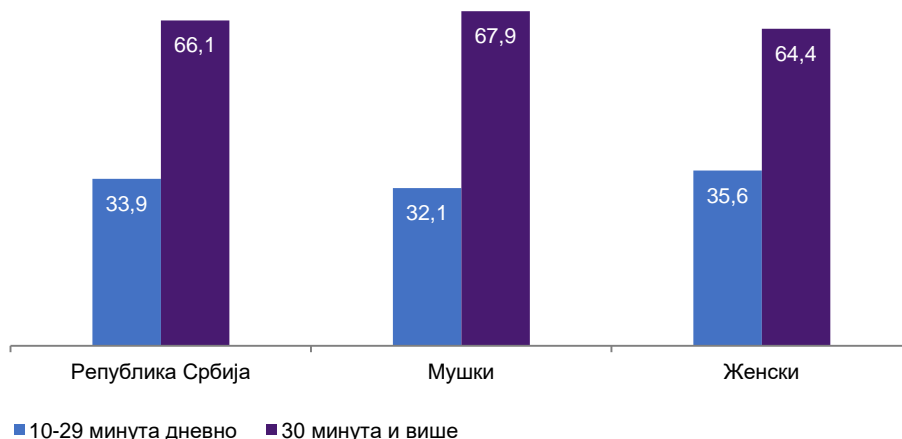
Граф. 7. Становништво старости 15 и више година према категоријама ухрањености и полу (%)

Стил живота и здравље

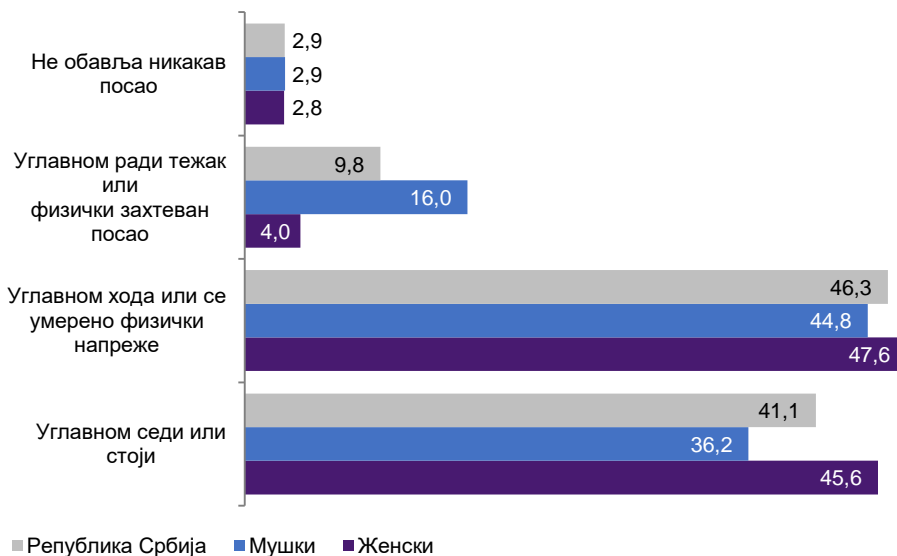
У Србији је у 2019. години сваки трећи становник старости 15 и више година ходао у континуитету мање од пола сата дневно. Навика дневног пешачења је заступљенија код мушкараца него код жена.

Граф. 8. Становништво старости 15 и више година према времену проведеном у континуираном ходању у току уобичајеног дана према полу (%)

Такође, две петине становништва (41,1%) приликом обављања било каквог посла (плаћени или неплаћени посао, рад у кући, учење и др.) углавном седи или стоји (знатно више жена – 45,6%).

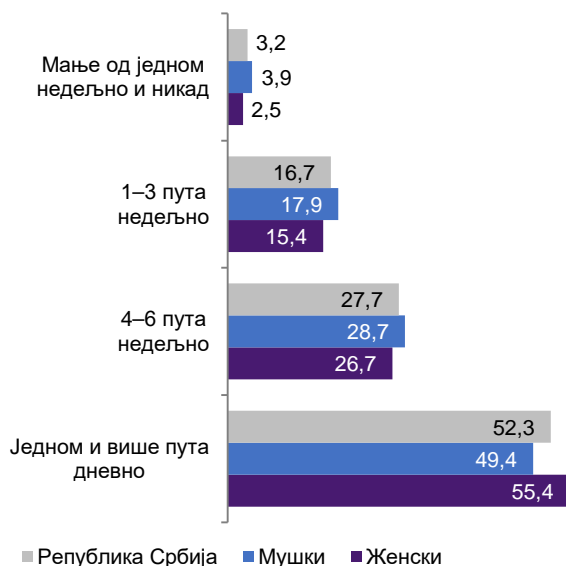
Граф. 9. Становништво старости 15 и више година према физичкој активности у току рада, по полу (%)

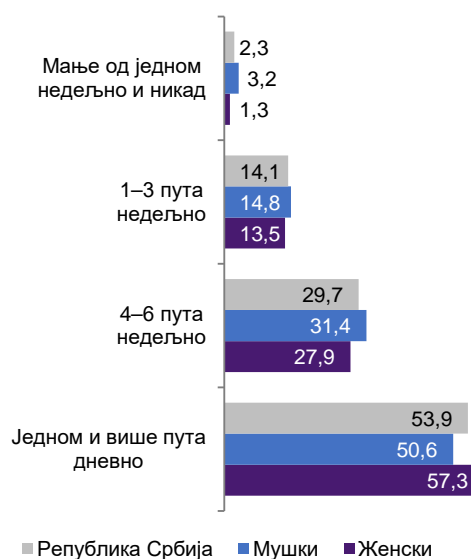
Здравствене навике деце

Свако друго дете у Србији узраста 5–14 година свакодневно конзумира воће (52,3%) и поврће (53,9%), док остала деца воће и поврће конзумирају недовољно или га никада не конзумирају.

Граф. 10. Учесталост конзумирања воћа деце узраста 5–14 година према полу (%)

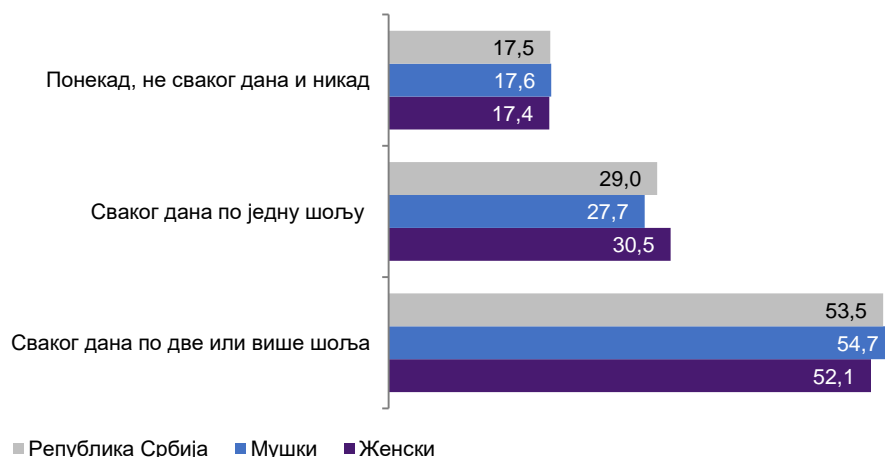

Граф. 11. Учесталост конзумирања поврћа деце узраста 5–14 година према полу (%)

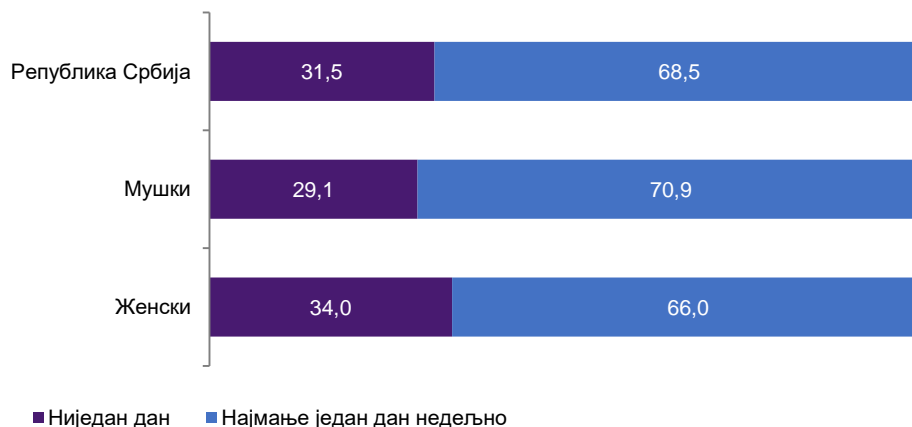
Више од четири петине деце узраста 5–14 година (82,5%) свакодневно конзумира бар једну шољу млека или млечних производа (јогурт, кисело млеко, бела кафа или какао).

Граф. 12. Учесталост конзумирања млека и/или млечних производа деце узраста 5–14 година према полу (%)

Нешто више од две трећине деце узраста 5–14 година (68,5%) бави се најмање једном недељно рекреативним физичким активностима у слободно време, односно ван школских активности.

Граф. 13. Учесталост бављења физичким активностима деце узраста 5–14 година према полу (%)

За додатна методолошка објашњења обратити се Институту за јавно здравље Србије, „Др Милан Јовановић Батут“ на: kabinet@batut.org.rs.

Укупна вредност пројекта ЕУ за развој статистике у Србији је 29.750.000 евра, у чему је учешће ЕУ 20.000.000 евра.

Пројекат се састоји од четири компоненте које представљају значајна статистичка истраживања:

1. Попис становништва, домаћинстава и станова;
2. Попис пољопривреде;
3. Истраживање здравља становништва (EHIS 2019);
4. Истраживање вишеструких показатеља о положају жена и деце (MICS 2019).

Имплементацију треће компоненте, Истраживање здравља становништва, ЕУ је подржала средствима у износу од 300.000 евра, којима су финансиране активности као што су: рад на терену, контрола обухвата и квалитета спроведеног истраживања, логичка контрола података, извођење индикатора, израда саопштења, анализа резултата и припрема финалног извештаја Истраживања.

Ова публикација објављена је уз финансијску помоћ Европске уније. За садржину ове публикације искључиво је одговоран Републички завод за статистику и та садржина нипошто не изражава званичне ставове Европске уније.